

Κβαντομηχανική II: Κανονική Εξέταση
Φλεβάρης 2016
Κλειστά βιβλία και κινητά τηλέφωνα
Γράψτε και τα τέσσερα ισοδύναμα θέματα.

Θέμα 1 (α) Αποδείξτε ότι η χρονική παράγωγος της αναμενόμενης τιμής ενός φυσικού μεγέθους A δίνεται από τη σχέση:

$$\frac{d \langle \hat{A} \rangle}{dt} = \frac{1}{i\hbar} \langle [\hat{A}, \hat{H}] \rangle + \left\langle \frac{\partial \hat{A}}{\partial t} \right\rangle \quad (\langle \hat{A} \rangle \equiv \langle \psi | \hat{A} | \psi \rangle \text{ κλπ}).$$

(β) Έστω ότι η Χαμιλτονιανή κάποιου μονοδιάστατου συστήματος είναι η

$$\hat{H} = \frac{\hat{p}^2}{2m} + \frac{1}{2}m\omega^2 \hat{x}^2 + ma\hat{x} + b.$$

Να βρείτε τις εξισώσεις που διέπουν τις αναμενόμενες τιμές των x και p .

(γ) Να λύσετε τις ανωτέρω εξισώσεις, αν $\langle \hat{x} \rangle|_{t=0} = x_0$, $\langle \hat{p} \rangle|_{t=0} = p_0$ όπου τα x_0 και p_0 είναι αριθμητικές σταθερές.

Θέμα 2 Ένα σωματίδιο μάζας m χωρίς σπιν κινείται ελεύθερα στο χώρο ανάμεσα σε δύο αδιαπέραστες σφαιρικές επιφάνειες με ακτίνες $r = a$ και $r = b$ ($b > a$).

(α) Γράψτε τη Χαμιλτονιανή του σωματιδίου σε σφαιρικές συντεταγμένες. Ποιός είναι ο όρος της στροφορμής;

(β) Υπολογίστε τις ιδιοτιμές ενέργειας του σωματιδίου και τις αντίστοιχες ιδιοσυναρτήσεις για (τροχιακή) στροφορμή l ίση με το μηδέν. Αγνοήστε το θέμα της κανονικοποίησης των κυματοσυναρτήσεων γι' αυτό το ερώτημα.

(γ) (Μία μονάδα επί πλέον:) Υπολογίστε τον παράγοντα κανονικοποίησης των κυματοσυναρτήσεων.

Θέμα 3 Θεωρήστε ότι, τη χρονική στιγμή $t = 0$, ένας αρμονικός ταλαντωτής (σωματίδιο με μάζα m που κινείται σε δυναμικό $\frac{1}{2}m\omega^2 x^2$) βρίσκεται στην κατάσταση $|\psi_0\rangle$, η οποία είναι ο γραμμικός συνδυασμός των καταστάσεων $|0\rangle$ και $|1\rangle$ που δίνει τη μέγιστη αναμενόμενη τιμή για το x : $|\psi_0\rangle = N(|0\rangle + c|1\rangle)$. Για απλότητα θεωρήστε ότι οι σταθερές N και c είναι πραγματικές. Να βρείτε την αναμενόμενη τιμή για το x σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή $t > 0$.

Θέμα 4 Θεωρήστε σωματίδιο με σπιν $\frac{1}{2}$, που περιγράφεται κατ' αρχάς από τη Χαμιλτονιανή $\hat{H}_0 = \alpha \hat{S}_z^2$, με ιδιοσυναρτήσεις τις $X_{+1/2} \equiv X_+$, $X_{-1/2} \equiv X_-$, για τις οποίες:

$$\hat{S}_z^2 X_m = \frac{3\hbar^2}{4} X_m, \quad \hat{S}_z X_m = m\hbar X_m.$$

Επί πλέον επιδρά η διαταραχή $\hat{V} = 2\beta(\hat{S}_+ \hat{S}_z + \hat{S}_z \hat{S}_-)$, όπου $|\beta| \ll |\alpha|$, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ως διαταραχή. Αγνοούμε όλους τους υπόλοιπους κβαντικούς αριθμούς και επικεντρώνουμε στην κβαντική ποσότητα του σπιν. Συνεπώς η συνολική Χαμιλτονιανή είναι: $\hat{H} = \hat{H}_0 + \hat{V}$. Να βρεθούν οι διορθώσεις πρώτης τάξης στην ενέργεια. Επίσης να λυθεί το αντίστοιχο ομογενές σύστημα και να προσδιοριστούν οι γραμμικοί συνδυασμοί $c_+ X_+ + c_- X_-$, που σχετίζονται με τις αντίστοιχες διορθώσεις.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!